

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 7 ระบุว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และในวรรคที่สองของมาตรานี้ระบุว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554 : 123) นอกจากนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในข้อที่ 5 ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 5) และในการบริหารจัดการหลักสูตรซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในแต่ละแห่งที่จะต้องทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งจะต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 35)

เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เพื่อเป็นแนวในการดำเนินการไว้ ในข้อที่ 8 นั้น ได้เน้นเรื่องของการส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในกรอบการดำเนินงานข้อ 2 ว่า พัฒนาส่งเสริมและสร้างสรรค์ความรู้และการเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และทำความเข้าใจเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาสากล (จิรายุ แพงพุทธ, 2550 : 37) นอกจากนี้ยังกำหนดให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีหุ้นส่วนการทำงานร่วมกันของบุคคล ในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีการวางแผนและออกแบบหลักสูตร ที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้านของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจึงเป็นเป้าหมายของคุณภาพการศึกษาอันเป็นแนว

ทางการจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม คือสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นมวลประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (วิชช์ วงษ์ใหญ่, 2554 : 123)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จุดมุ่งหมายข้อที่ 5 ต้องการให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล โดยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตัวชี้วัดที่ 5 ให้ผู้เรียนสามารถเล่นกีฬาไทยกีฬาสากลประเภทบุคคลและประเภททีมได้อย่างน้อย 1 ชนิด ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาได้ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และในหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนสฤติเดช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จัดหน่วยการเรียนรู้การสอนเป็น 4 หน่วย โดยมีหน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยกีฬาไทยและกีฬาสากล ให้เรียนรู้กีฬาสากลคือฟุตบอล ส่วนกีฬาไทยจะเป็นการเล่นสะบ้าล้อ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง

ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช นอกจากจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และตัวชี้วัดแล้วยังสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้การเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่นจะทำให้นักเรียนมีความรักในการเล่นต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้มีการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านเหล่านี้คงอยู่กับท้องถิ่นตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลความรู้ความเข้าใจการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช
2. เพื่อประเมินผลทักษะปฏิบัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช

3. เพื่อประเมินผลเจตคติของนักเรียนในการใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสเปิร์ดของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช

ประโยชน์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสเปิร์ดของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ช่วยให้นักเรียนรู้จักกฎ กติกา และวิธีการ เล่นสเปิร์ดของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งจัดการแข่งขันเป็นประจำทุก ๆ ปี ในงานเทศกาลสงกรานต์ วัดใหม่เมืองจันทบุรี ตลอดจนมีความภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้านที่อยู่คู่กับท้องถิ่น ทำให้เกิด ความรักและอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป และเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาในกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในระยของการพัฒนาหลักสูตร และประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยของการศึกษา ผลการใช้หลักสูตร มีดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในระยของการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

- 1.1.1 ศึกษานิเทศก์ จำนวนมากกว่า 2 คน
- 1.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน
- 1.1.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาจำนวน 5 คน
- 1.1.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวนมากกว่า 2 คน
- 1.1.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 2 คน ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา เลือกคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนสฤติเดช และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โดยวิธีเจาะจงจากตำแหน่ง และครูผู้สอน พลศึกษาในโรงเรียน 5 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน โดยวิธีจับฉลาก ห้องเรียนจากทั้งหมด 10 ห้องเรียน จับเพียง 1 ห้องเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะของการศึกษาผลการใช้หลักสูตร

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสฤติเดช จำนวน 10 ห้อง 420 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เลือกลมาโดยวิธีเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำลองจำนวน 40 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช มี 3 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2.2 ทักษะปฏิบัติที่เกิดจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช

3.2.3 เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องจากการนำหลักสูตรไปใช้แล้วเกิดปัญหา โดยการแก้ไขนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ หรือเทคโนโลยี เพื่อที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในหลักสูตร

การเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี หมายถึง สาระการเรียนรู้เรื่องการเล่นสื่อบ้างของจังหวัดจันทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยได้รวบรวมเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับกฎ กติกา วิธีการเล่น และการเข้าร่วมการแข่งขัน ซึ่งมีวิธีเล่น ดังต่อไปนี้

ท่าที่ 1 ท่ากระทะ คือ การเอาลูกสะบ้าวางลงบนหลังเท้า แล้วดีดเท้าที่มีลูกสะบ้าขึ้น ออกไปกระทบแก่น

ท่าที่ 2 ท่าล้อกระทอก คือ ตั้งลูกสะบ้าที่จุดเริ่มต้นเมื่อลูกสะบ้าลื้อไปแล้ว ใช้เท้าข้างหนึ่งกระทอก (เตะ) ลูกสะบ้าให้ไปกระทบแก่น

ท่าที่ 3 ท่าล้อเนา ใช้มือลื้อลูกสะบ้าให้ไปอยู่ด้านหลังแก่น เวลาลื้อต้องให้ลูกสะบ้าผ่านช่องระหว่างแก่นที่ตั้งอยู่ ใช้เท้าปาดลูกสะบ้าให้อยู่ใกล้กับด้านหลังแก่นของตัวเอง แล้วใช้นิ้วมือยิงลูกสะบ้าให้ถูกแก่น

ท่าที่ 4 ท่าอีเปิด เล่นคล้ายท่าเตะกระทะ แต่ต้องให้ลูกสะบ้าออกจากเท้า ทำนี้สามารถเตะลูกหรือเลี้ยงลูกได้ ใช้เท้าปาดไปหน้าแก่นและขึ้นเข้ายิง

ท่าที่ 5 ท่าอีปิด ใช้ลูกสะบ้าวางไว้บนหลังเท้าข้างหนึ่ง ใช้เท้าอีกข้างหนึ่งมาเหยียบปิดไว้บนลูกสะบ้า (เท้าทั้ง 2 ข้างกัน) แล้วกระโดดให้ลูกสะบ้าออกทางนิ้วก้อย สามารถแต่งลูกและใช้เท้าปาดลูกสะบ้าได้ แล้วขึ้นเข้ายิงให้ถูกแก่น

ท่าที่ 6 ท่าอีด้ามไม้กวาด เล่นคล้ายอีเปิด คือ ต้องโยนลูกสะบ้า แล้วยิงให้ถูกแก่น 3 ครั้ง แต่ไม่สามารถแต่งลูกสะบ้าตามต้องการได้

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าลื้อของจังหวัดจันทบุรี หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กีฬาไทยและกีฬาสากล โดยเนื้อหาเรื่องกีฬาไทยคือการ เล่นสะบ้าลื้อของจังหวัดจันทบุรี โดยมีเนื้อหาของหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยภาคทฤษฎี ประกอบด้วยความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับต้นสะบ้า การนำเมล็ดของต้นสะบ้ามาเป็นอุปกรณ์ในการเล่น การนำไม้เนื้อแข็งมากลึงเป็นวงกลมเป็นอุปกรณ์ในการเล่น ตลอดจนกฎ กติกา ของการเล่นสะบ้าลื้อ ส่วนหลักสูตรในภาคปฏิบัติให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามวิธีการเล่นสะบ้าลื้อ

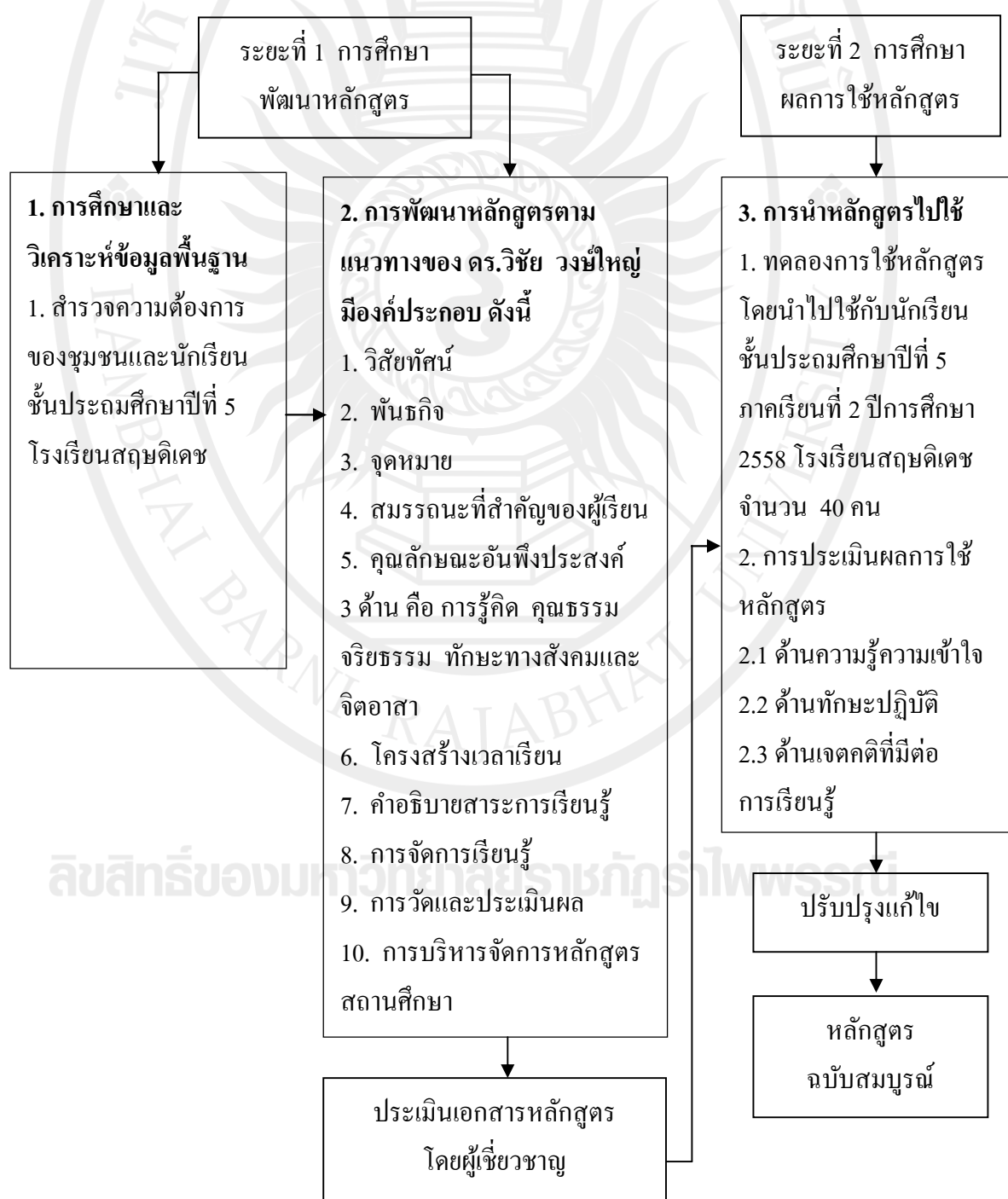
ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การเล่นสะบ้าลื้อของจังหวัดจันทบุรี หมายถึง คະแนนที่ได้จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าลื้อของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นแบบวัดความรู้ความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการฝึกปฏิบัติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเล่นสะบ้าลื้อของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบวัดทักษะปฏิบัติของการ เล่นสะบ้าลื้อทั้ง 6 ท่า ได้แก่ 1 ท่าเตะกระทะ 2 ท่าล้อกระทอก 3 ท่าล้อเนา 4 ท่าอีเปิด 5 ท่าอีปิด 6 ท่าอีด้ามไม้กวาด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกรักของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นเกมบ๊าดีของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง การเล่นเกมบ๊าดีของจังหวัดจันทบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช หลังเรียนดีวก่อนเรียน
2. ผลของทักษะปฏิบัติ เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช อยู่ในระดับดี
3. ผลของการประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การเล่นสะบ้าล้อของจังหวัดจันทบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช อยู่ในระดับมาก